

Klimastrategi for Lillestrøm kommune

Vedtatt i kommunestyret: 16. juni 2021

Lillestrøm kommune, oktober 2021

Lillestrøm kommune

Pb. 313, 2001 Lillestrøm

Besøksadresse / Lillestrøm Rådhus, Jonas Lies gate 18, 2000 Lillestrøm

Tlf. / 66 93 80 00

E-post / postmottak@lillestrom.kommune.no

www.lillestrom.kommune.no/klimastrategi

Utarbeidet av / Avd. Strategi og analyse, Lillestrøm kommune

Foto:

Lillestrøm kommune, s. 1

Christian Wangberg, s. 2, s. 3, s. 6, s. 7, s. 9 & s. 11

Andreas Krogset Dalene, s. 17 & s. 24

Illustrasjoner:

Lillestrøm kommune

Innhold

Lillestrøm kommune – i et grønt skifte	1
1 Hvordan komme til lavutslippssamfunnet?	3
1.1 Klimarisiko eller klimamuligheter	4
1.2 Den bærekraftige kommunen	5
2 Overordnede mål for klimastrategien	7
2.1 Overgang til lavutslippssamfunnet	8
2.2 Foregangsaktør i det grønne skiftet	9
3 Hovedområder for kommunens klimaarbeid	10
3.1 Grønn næringsutvikling	11
3.2 Klimavennlig areal- og transportplanlegging	13
3.3 Infrastruktur for det grønne skiftet	15
3.4 Klimafotavtrykket fra kommunens drift	17
3.5 Håndtere fysisk klimarisiko og ansvarsrisiko	19
4 Gjennomføring av klimaarbeidet	21
Referanser	23

Klimastrategi for Lillestrøm kommune ble behandlet i hovedutvalg for miljø og samfunn 2. juni, formannskapet 9. juni og sluttbehandlet i kommunestyret 16. juni 2021.

Dokumentet inneholder kommunestyrets vedtatte klimastrategi med mål, og hovedområder for kommunens klimaarbeid med strategier og virkemidler.

Lillestrøm kommune

– i et grønt skifte

Som mennesker er vi avhengige av en natur som er produktiv, mangfoldig og forutsigbar. Vi kan ikke drive rovdrift på naturen uten at det får konsekvenser for produktivitet og mangfold, og vi kan ikke endre atmosfærens sammensetning uten at det gir uforutsigbare og kanskje katastrofale følger. Vi trenger et grønt skifte hvor det internasjonale samfunnet, hvert enkelt land og hvert enkelt lokalsamfunn handler i tråd med bærekraftsmålene og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet. I denne omstillingen har kommunen en helt sentral rolle og det er viktig å identifisere de områdene der kommunen kan bidra mest.

En kommune bør ikke fokusere for mye på at klimaarbeidet er en plikt - vi kan og bør se på alle mulighetene som ligger i skiftet mot det bærekraftige samfunnet. Lavutslippssamfunnet kommer uansett fordi det er tvingende nødvendig, og fordi det vil være et bedre samfunn på mange måter. I lavutslippssamfunnet er byer og tettsteder bedre tilrettelagt for myke trafikanter, nærmiljøene er grønnere, luften er renere, ressursene utnyttes mer effektivt og i et sirkulært system, avfallsmengdene er dramatisk mindre, og teknologiske løsninger gjør hverdagen enklere. Hvis vi makter å omstille oss tidlig, blir Lillestrøm en bedre kommune å bo, jobbe og leve i for alle. Derfor bør Lillestrøm kommune være i front når det gjelder å bli en klimavennlig og bærekraftig kommune. Denne strategien peker på hvordan vi kan bli det.

Selv om klimaendringene gir stor grunn til bekymring, er det også mye som gir grunn til å være optimist. Politikere over hele verden tar klimaproblemene på alvor, og de fleste land jobber nå med å realisere forpliktelsene i Paris-avtalen. Næringslivet er i full gang med det grønne skiftet og det er mye spennende som skjer innen nye, fornybare teknologier, sirkulærøkonomi og karbonfangst og -lagring. Vi ser også at unge mennesker engasjerer seg, og er en

tydelig og sterk stemme som sier fra om at verdenssamfunnet må endre kurs. Vi er med andre ord midt inne i et grønt skifte og det er opp til oss hvordan vi håndterer det; Vi kan fortsette som før, eller vi kan velge å tenke nytt og være i front i omstillingen.

A handwritten signature in black ink that reads "Jørgen Vik". The signature is fluid and cursive.

JØRGEN VIK, ORDFØRER

«I lavutslippssamfunnet er byer og tettsteder bedre tilrettelagt for myke trafikanter, nærmiljøene er grønnere, luften er renere, ressursene utnyttes mer effektivt og i et sirkulært system, avfallsmengdene er dramatisk mindre, og teknologiske løsninger gjør hverdagen enklere»

1 Hvordan komme til lavutslippssamfunnet?

Omstilling vil kreve en åpen og innovativ tilnærming, bred deltakelse og samarbeid. Kommunens rolle i omstilling til lavutslippssamfunnet bør dreies i retning av å være tilrettelegger og katalysator for endringsprosesser. Kommunen må ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å kunne ta rollen som katalysator for samarbeidsdrevet innovasjon og dermed rollen som sentral samfunnsaktør.

I dag er det i liten grad kobling mellom innovasjonsarbeidet og klimaomstillingsarbeidet i Lillestrøm. Denne koblingen bør styrkes fordi det er to sentrale deler av omstilling til lavutslippssamfunnet.

Gjennom en styrket forståelse av hva det grønne skiftet innebærer kan kommunen bidra til omstillingen på mange måter. Denne strategien peker ut noen områder hvor kommunen er helt sentral og hvor det kan

være gunstig for kommunen å være tidlig ute.

Det er viktig å erkjenne at kommunen ikke kan få til omstilling alene og at vi ikke kan få til alt. Derfor kan vi velge å satse på kommunens egne fortrinn og på prosjekter der vi har spesielle forutsetninger for å lykkes. Slik skal Lillestrøm bli en synlig og viktig aktør i klimaomstillingsarbeidet.

Omstilling er «En prosess som endrer de fundamentale egenskapene til et system, inkludert strukturer og institusjoner, infrastruktur, regelverk, finansielle regimer, samt holdninger og praksiser, livsstil, politikk og maktforhold».¹

1.1 Klimarisiko eller klimamuligheter

«**Klimarisiko** er risikoer som skyldes klimaendringene og omstillingen til lavutslippssamfunnet [...]»²

Kommunen skal håndtere det som kalles klimarisiko – risikoen vi løper dersom vi ikke forstår klimaendringene og samfunnsendringene de fører med seg. Klimarisikoen gjør at det er strategisk viktig å omstille seg, jo før jo heller.

Målet med denne strategien er å se mulighetene. I stedet for å fokusere for mye på klimarisikoen ser vi på klimamulighetene. Hvordan kan kommunen skape et bedre lokalsamfunn samtidig som kommunens virksomhet bidrar til bærekraftig utvikling, og at verden løser klimautfordringene?

Om man forutsetter at vi uansett skal omstille oss til lavutslippssamfunnet, så blir

spørsmålet hva som er den beste måten å gjøre det på. Det er bedre å omstille mens man kan, og ikke vente til man er nødt. Hvis man er tidlig ute kan man lettere utnytte de mulighetene som ligger i omstilling og man kan komme naturødeleggelser og naturkatastrofer i forkjøpet.

Tabellen nedenfor peker på at man kan se på utfordringene på ulike måter. Venstre side av figuren peker på klimarisikoen – hvilke problemer samfunnet kan få om man ikke planlegger for endringene som kommer. Høyre side i figuren viser en løsningsorientert måte å komme til lavutslippssamfunnet på.

Klimarisiko	Klimamuligheter
Arbeidslivet blir utdatert og lite attraktivt på grunn av manglende evne til omstilling	Et moderne, grønt arbeidsliv tiltrekker seg arbeidskraft og sikrer økonomien
Areal- og transportplanleggingen tilpasses ikke befolkningens behov for moderne og grønne levemåter	Helhetlig og langsiktig areal- og transportplanlegging gir attraktive bosteder med lavt klimafotavtrykk
Mangelfull infrastruktur for nye lavutslippsløsninger gir umoderne, ineffektive løsninger	Moderne infrastruktur gir et mangfold av nye og effektive, klimavennlige løsninger
Manglende omstilling i kommunens drift gjør oss lite troverdige som samfunnsaktør og lite attraktiv som arbeidsgiver	En omstillingsdyktig organisasjon gir kommunen legitimitet i befolkningen og attraktivitet som arbeidsgiver
Manglende tilpasning til klimaendringer gjør samfunnet sårbart og får alvorlige økonomiske og sosiale konsekvenser	God planlegging og god beredskap mot naturfenomenene gir trygghet og forutsigbarhet

¹ FNs klimapanel sitert i Kortreist kvalitet (2021)

² CICERO & KBN (u.å.) s. 9

1.2 Den bærekraftige kommunen

I samfunnsdelen til kommuneplanen til Lillestrøm kommune (2020, s. 13) er klima- og miljøutfordringene løftet høyt, og hovedmålet på satsingsområdet klima og miljø er:

«Lillestrøm kommune skal redusere klimagassutslippene og ha en god ressursforvaltning, samtidig som kommunen skal håndtere forventet befolkningsvekst.»³

Samtidig skal utviklingen i Lillestrøm kommune skal bygge på alle FNs 17

bærekraftsmål og klimastrategien må ta opp i seg alle. I samfunnsdelen til kommuneplanen er det samtidig gjort en prioritering av bærekraftmålene i lys av hva som er vår kommune sine største utfordringer og hva som bør ha aller størst fokus. Kommunens 4 prioriterte satsingsområder er klima og miljø, by- og tettstedsutvikling, hele livet og innovasjon og for hvert satsingsområde er det valgt ut prioriterte bærekraftsmål.

Ut fra dette er målene 9, 11, 12, 13 og 17 vurdert som de aller viktigste bærekraftmålene for klimastrategien:

³Lillestrøm kommune (2020) s. 13

2 Overordnede mål for klimastrategien

Mål 1: Lillestrøm lykkes med overgangen til lavutslippssamfunnet – hvor utslippene er under 1 tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger per år.

Mål 2: Lillestrøm kommune markerer seg som foregangsaktør i det grønne skiftet.

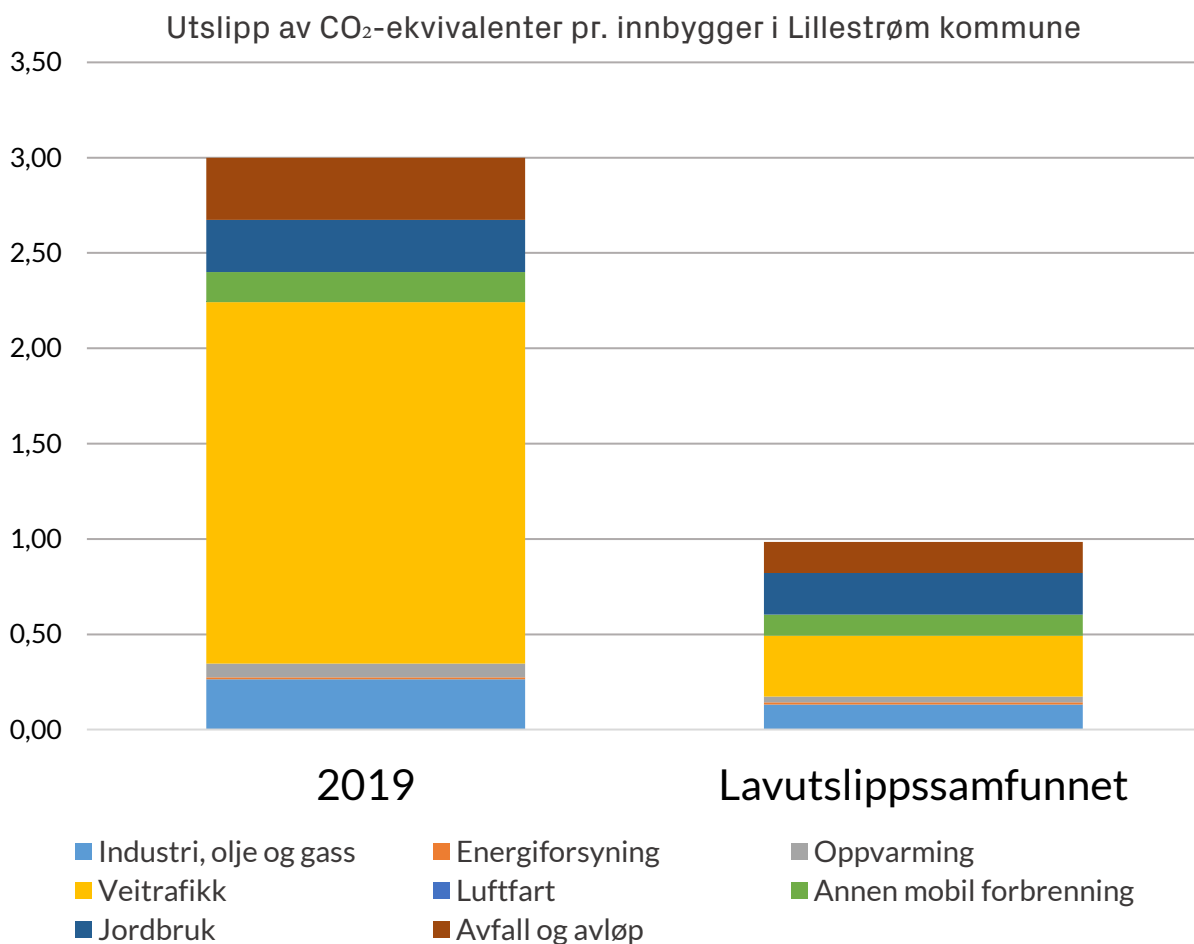
2.1 Overgang til lavutslippssamfunnet

Mål 1: Lillestrøm lykkes med overgangen til lavutslippssamfunnet – hvor utslippene er under 1 tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger per år.

Mål nummer 1 for klimastrategien er en konkretisering av hovedmålet fra kommuneplanens samfunnsdel med vekt på klimagassutslipp.

Samlete direkte utslipp av klimagasser i Lillestrømsamfunnet. Utslippene må i denne beregningen reduseres med ca. 70% for å komme til lavutslippssamfunnet.

Under er et anslag for framtidige,

Figur 1: Anslag for samlede direkte utslipp av klimagasser i Lillestrømsamfunnet i tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger pr år. Basert på miljødirektoratets kommunefordelte utslipp fra 2019⁴.

⁴Miljødirektoratet (2021)

2.2 Foregangsaktør i det grønne skiftet

Mål 2: Lillestrøm kommune markerer seg som foregangsaktør i det grønne skiftet.

Mål nummer 2 peker mot at klimaarbeidet er koblet til teknologisk og samfunnmessig utvikling, og at det kreves nye, innovative løsninger for å komme til lavutslippssamfunnet.

For å markere seg som foregangsaktør kan kommunen satse på sine fortrinn og gå foran på områder der Lillestrøm kommune har spesielt gode forutsetninger for å markere seg.

Eksempler på slike områder er Lillestrøm som sykkelby. I mange år har Lillestrøm vært anerkjent som Norges beste sykkelby. Kommunens nye sykkelstrategi løfter ambisjonene og slår det fast at kommunen skal sikte mot å bli Norges beste sykkelkommune. Lillestrøm har et sterkt kunnskapsmiljø med høy kompetanse på fremtidens utslippsfrie teknologiske løsninger. Dette har bidratt til at Lillestrøm har markert seg som tidlig ute innen utslippsfri transport og at kommunen har

forutsetninger for holde en ledende posisjon. Kommunen har internasjonalt anerkjente løsninger for fjernvarme og sortering for avfall, og kommunen har et stort potensial for et godt kollektivtilbud. Lillestrøm kommune er i sterk vekst og dette gir store muligheter for endring til et bærekraftig lavutslippssamfunn. En indikasjon på om kommunen lykkes med mål 2 vil være om andre kommuner tar modell av Lillestrøm kommune på disse områdene.

Klimastrategien bygger ellers på nasjonale mål og forpliktelser gjennom Parisavtalen, og den legger målene i regional plan for klima og energi til grunn.

Klimaloven slår fast at lavutslippssamfunnet skal nås innen 2050.

3 Hovedområder for kommunens klimaarbeid

Lillestrøm skal ta sin del av ansvaret med å kutte klimagassutslipp. Utslippene i verden må dramatisk ned, og på kort sikt er det tvingende nødvendig å identifisere tiltak med vesentlige kutt. Vi må løfte kommunens rolle som utviklingsaktør og bidra som tilrettelegger og katalysator for ønskede endringer. Dette er konkretisert i fem hovedområdene som kommunen skal være en foregangsaktør innen:

- Fremme grønn næringsutvikling.
- Sikre helhetlig og grønn areal- og transportplanlegging.
- Bidra til infrastruktur for utslippsfri teknologi.
- Gå foran ved å omstille til lavutslippsløsninger i egen drift.
- Håndtere den fysiske klimarisikoen og ansvarsrisikoen som følger av klimaendringene.

Videre i klimastrategien blir hvert av disse områdene studert nærmere. Innenfor hvert hovedområde pekes det på strategier for å kutte utslipp og gå foran som et godt eksempel. I tillegg konkretiseres temaene med anbefalte virkemidler.

3.1 Grønn næringsutvikling

Et sterkt kunnskapsmiljø, ledende bedrifter og et endringsvillig næringsliv danner et godt grunnlag for videre utvikling – både av fornybarnæringene og en generell vridning til et grønnere næringsliv.

En stor kommune som Lillestrøm kan være utgangspunkt for nye løsninger med bærekraftige sirkulære løsninger - både med samlokalisering, energisamarbeid, transportsamarbeid og avfallshåndtering med sortering også av næringsavfall. Hensikten er at ressursene i størst mulig grad skal kunne gjenbrukes.

Lillestrøm er også en stor landbrukskommune, landbruksnæringen forvalter ca. 402 000 dekar jord- og skogbruksareal. I tillegg til å produsere mat og trevirke, binder arealene CO₂ og er viktig for rekreasjon og friluftsliv. Forvaltning av arealene er styrt av nasjonale mål og virkemidler, og kommunen kan bidra til miljø- og klimavennlig landbruksproduksjon gjennom aktiv forvaltning av landbrukets

virkemidler, blant annet gjennom jordvern og bærekraftig skogbruk.

Det finnes i dag en sterk delingskultur, spesielt blant unge gründere. Lillestrøm kommune kan aktivt bidra med å dele data og verktøy for å skape innovative prosjekter og bedrifter.

En forutsetning for bærekraft er trolig at økonomien fremover preges mer av samarbeid og mindre av konkurranse. For eksempel er vi helt avhengige av samarbeid for å få de sirkulære verdikjedene til å fungere, fordi alle ledd i kjedene er gjensidig avhengig.

STRATEGIER

- Lillestrøm kommune bidrar til at grønne bedrifter og nettverk er fremtredende og synlige.
- Lillestrøm kommune bruker sine anskaffelser strategisk for å fremme klima – og miljøvennlige løsninger.
- Tilgjengeliggjøring av data åpner for utvikling av nye grønne bedrifter og forretningsideer.

VIRKEMIDLER

- Bruke grønne bedrifter i markedsføring av Lillestrøm som attraktiv næringskommune. Konkretisere dette i ny næringsplan.
- Bruke klimafondet til støtte for grønne bedrifter. Blant annet sikre bedrifters tilgang til nettverk og kontorplass.
- Utnytte kommuneplanens handlingsrom til å gi insentiver til utbyggere som kan lede an i det grønne skiftet.
- Bruke temaplan for landbruk til å fremme klimavennlige løsninger i landbruket.
- Utnytte handlingsrommet kommunen har til å sette klima- og miljøkriterier i kontrakter med leverandører.
- Tilgjengeliggjøre data som kan skape nye forretningsideer i det lokale næringslivet.
- Være med å skape arenaer for samarbeid om grønne og sirkulære løsninger.

3.2 Klimavennlig areal- og transportplanlegging

En voksende kommune trenger arealer til nye boliger, næringsetableringer og ny infrastruktur. Bærekraftig og klimavennlig arealdisponering vil være en hovedutfordring for kommunen. Areal- og transportplanleggingen er viktig i arbeidet med sosial og økonomisk bærekraft, samtidig som måten kommunen disponerer arealer på har grunnleggende og langsiktige konsekvenser for klimagassutslippene i kommunen.

Fortetting må ta hensyn til konsekvensene av klimaendringer. Tette flater som vannet ikke kan trenge gjennom, og nedbygging av skogsområder og andre grønne områder gir blant annet utfordringer med overvann og temperaturregulering. Grønne områder i byen er også viktig for trivsel og gjør byen og tettstedene bedre å bo i.

Dagens planlegging tar ikke i stor nok grad hensyn til arealenes egenskaper som karbonlager. Ved arealbruksendringer vurderes ikke arealenes evne til å binde CO₂. FNs klimapanelers 1,5 graders-rapport viser at det er behov for karbonnegative løsninger i framtiden, blant annet ved økt opptak av karbon fra arealene.

STRATEGIER

- Kunnskap om klimagassutslipp skal utgjøre et viktig beslutningsgrunnlag for hvor infrastruktur og annen utbygging skal lokaliseres.
- Lillestrøm kommune skal gjennom sin planlegging fremme grønn mobilitet.
- Lillestrøm kommune skal bevare karbonlagrene, redusere utslipp og øke opptak av klimagasser i skog og andre landarealer.

VIRKEMIDLER

- Overordnede grep for en klima- og miljøvennlig arealplanlegging ved rullering av kommuneplanens arealdel. Styre det meste av veksten til prioriterte vekstområder, avveie behovet for og lokalisering av nye byggeområder nøye, og vurdere om ikke utbygde, uregulerte byggeområder skal tilbakeføres til LNF-formål.
- Bruke de generelle bestemmelsene i plan- og bygningsloven til å styre arealbruk og samfunnsutvikling i en klimavennlig retning. Utnyttelsesgrad, byggehøyder og hensynssoner er sentrale grep. Kravene konkretiseres gjennom planbestemmelser.
- Utnytte eksisterende infrastruktur ved planlegging av nye byggeprosjekter.
- Krav om gang- og sykkelforbindelser ved ny utbygging.
- Styre arealutviklingen slik at den danner grunnlag for et bedre kollektivtilbud.
- Arbeide for et sammenhengende nettverk av høyfrekvente kollektivtilbud mellom kommunens tettsteder og inn mot LSK-triangelet.
- Kreve at utbyggere setter opp klimagassregnskap for å sammenligne to eller flere utbyggingsalternativer, eller en konkret utbygging mot dagens situasjon.
- Kommunen deltar aktivt i regionale samarbeid blant annet ved oppfølging av regional plan for areal og transport.
- Konsekvensene for klimagassutslipp ved nedbygging av karbonrike arealer belyses tidlig i planprosessen, slik at det får en reell betydning for planens utforming og vurderingen om man skal gjennomføre planforslaget.
- Bruke temaplan for landbruk og arealregnskapet i kommuneplanens arealdel til å bevare karbonlagrene, redusere utslipp og øke opptak av karbon i skog og andre landarealer.
- Gjennom arbeidet med strategi for mobilitet og ny parkeringsstrategi styrke attraktiviteten til grønn mobilitet og legge til rette for redusert bilbruk i de sentrale områdene.

3.3 Infrastruktur for det grønne skiftet

I lavutslippssamfunnet må vi ha teknologi som gjør oss uavhengige av fossil energi eller som fjerner utslippene fra fossil energi. I tillegg vil teknologiske løsninger gjøre oss langt mer effektive i vår bruk av ressurser gjennom for eksempel sortering, resirkulering og digitalisering.

Lavutslippssamfunnet vil bety et sirkulært økonomisk system der avfall ikke deponeres, men blir ressurser som går til gjenbruk eller gjenvinning. Samfunnet har en lang, men viktig, vei å gå før vi har systemer som ivaretar dette fullt ut.

Lavutslippssamfunnet betyr at ny utslippsfri teknologi må erstatte dagens løsninger som er basert på fossil energi. Videre vil fremtiden preges av sirkulær økonomiske systemer der avfall ikke deponeres, men blir ressurser som går til gjenbruk eller gjenvinning. Samfunnet har en lang, men viktig vei å gå før det finnes systemer som ivaretar dette fullt ut.

Den digitale utviklingen går fort og på mange måter hånd i hånd med det grønne skiftet. For eksempel er fremgangen til moderne elbiler og bildeleløsninger resultatet av nye

digitale hjelpemidler. Skal kommunen utnytte disse mulighetene trengs det kompetanse som gir evne til å omsette ny informasjon om nye løsninger til innsikt og gode beslutninger. Det betyr at både digital kompetanse og endringskompetanse bør styrkes og forankres på alle nivåer.

En kommune kan bidra med infrastruktur for nye klimavennlige varme- og energiløsninger, infrastruktur for lading/fylling og parkering av utslippsfrie kjøretøy, infrastruktur for renovasjon, vann og avløp samt infrastruktur for digitalisering.

«En **sirkulær økonomi** er et prinsipp for økonomisk virksomhet for å opprettholde verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt.»⁵

«**Delingsøkonomi** er en forretningsmodell der privatpersoner og bedrifter kjøper, bytter og tilbyr tjenester eller eiendeler i samhandling med hverandre gjerne via en digital plattform.»⁶

⁵ Klima- og miljødepartementet (2020)

⁶ Brekke & Halleraker (2021)

STRATEGIER

- Lillestrøm kommune bidrar til infrastruktur for nye, utslippsfrie teknologiske løsninger innen energi og transport.
- Effektiv digital infrastruktur sikrer innovasjon i egen drift og i næringslivet.
- Løsninger for renovasjon, vannmiljø og avløp optimaliseres og har en høy grad av automatisering.

VIRKEMIDLER

- Bidra til å realisere infrastruktur for alternative transportløsninger, herunder sykkel og sparkesykkel, batteri- og hydrogenelektriske kjøretøy og biobaserte løsninger.
- Bruke kommuneplanen strategisk for å legge til rette for infrastruktur for utslippsfrie og/eller sirkulære løsninger, blant annet vurdere å sette av arealer i kommuneplanen til fornybar energiproduksjon og fylleanlegg for fossilfrie drivstoff.
- Kreve klimaregnskap/ klimabudsjett for reguleringsplaner inkludert driftsmessige konsekvenser av reguleringsplanen.
- Sørge for gode før- og etter data ved større infrastrukturprosjekter slik at effektene av infrastruktur kan vurderes bedre.
- Bidra til etablering av delingsplattform for digitale data, slik at innbyggere og næringsliv kan nyte godt av dette.
- Tilrettelegge for løsninger som fremmer delingsøkonomi.

3.4 Klimafotavtrykket fra kommunens drift

Kommunens største bidrag for klima og bærekraft innenfor egen drift er knyttet til kommunens innkjøp. Kommunen handler for flere hundre millioner kroner årlig og har dermed stor påvirkningskraft gjennom sine anskaffelser. Et godt eksempel på grønne innkjøp er kjøp av elbiler som tjenestebiler – et viktig grep som gir store kutt av utslipp ved å gjøre biler og andre kjøretøy uavhengige av fossile drivstoff.

Innenfor eiendom og bygningsdrift kan det ytes store bidrag for klima og miljø. Byggebransjen og eiendomsforvaltningen er i stor teknologisk utvikling og kommunen må ha et fleksibelt system for å håndtere utviklingen, og være i front når det gjelder å stille klima- og miljøkrav i egne prosjekter.

Dagens insentivordninger for ansattes mobilitet er i stor grad tilpasset bilbruk gjennom billig parkering, at store arealer er avsatt til parkering og ved gunstige refusjonsordninger ved bruk av personbil. Det kan være god grunn til å se på om det

finnes enkle insentiver som kan gjøre det lettere å velge klimavennlige alternativer som gange, sykkel og kollektivtransport når ansatte reiser til og fra jobb.

Fortsatt er det slik at det er innen bygg og transport at potensialet for kutt er størst, men i tråd med nye metoder bør kommunen utvikle sin politikk også på andre områder, som mat, IT-utstyr og andre forbruksvarer.

STRATEGIER

- Lillestrøm kommune har systemer og prinsipper som sikrer klimavennlige valg i alle relevante anskaffelser og byggeprosjekter.
- Ansatte i Lillestrøm kommune tar miljøvennlige valg i arbeidshverdagen og kommunens virksomhet innrettes slik at dette er enkelt for de ansatte.
- Lillestrøm kommune har klimanøytral drift innen 2027.

VIRKEMIDLER

- Strategi for grønne innkjøp omfatter viktige områder som transport, bygg, mat med mer. Strategien bør gi føringer for hvordan kommunen tilpasser seg utviklingen innen grønn teknologi og får økt kunnskap om klimaeffekten av kommunens virksomhet.
- Utarbeide miljø- og klimakriterier som skal gjelde for alle kommunale bygg, og sette opp ett eller flere kommunale bygg som fremstår som fyrtårn for klimavennlig bygg.
- Bruke klimakriterier som viktig beslutningsgrunnlag for materialvalg når kommunen selv bygger.
- Vurdere bioenergi og solenergi når kommunen selv har omfattende rehabiliteringer eller bygger nye bygg/anlegg.
- Videreføre arbeidet med å erstatte alle fossile kommunale tjenestebiler med nullutslippskjøretøy, og lage en plan for å erstatte større kjøretøy og maskiner på samme måte.
- Gjennomføre reisevaneundersøkelse for ansatte. Utarbeide plan for klimavennlig mobilitet for ansatte basert på reisevaneundersøkelsen.
- Utarbeide plan for innkjøp av klimavennlige matvarer, redusert matsvinn og bedre ressursgjenvinning.
- Utarbeide plan for klimanøytral drift.

3.5 Håndtere fysisk klimarisiko og ansvarsrisiko

Kommunen må være forberedt på å forebygge, men også håndtere ødeleggelser som følge av flom og ekstrem nedbør. Dette er ikke nye værferenomen, men klimaendringer vil gjøre at ekstremvær forsterkes og opptrer hyppigere enn før. Kommunen må planlegge samfunn og infrastruktur for å kunne tåle kraftigere og hyppigere ekstremvær.

Hensynet til klimaendringer må integreres i de kommunale ansvarsområdene, og klimaendringer må ligge til grunn for kommunens vurderinger og prioriteringer. Dette vil sikre en utvikling av robuste og bærekraftige lokalsamfunn. Som planmyndighet har kommunen en viktig rolle når det kommer til å forhindre at sårbarheten bygges inn i infrastrukturen.

Lillestrøm kommune har etablert en

plattform for geografisk informasjon som gir muligheter for å hente ut gevinster. Sterke fagmiljøer innen geodata, strategi og analyse og vann- og vannmiljø gir Lillestrøm kommune muligheter for å levere på målene i denne strategien.

Fysisk risiko beskriver risiko knyttet til konsekvensene av klimaendringer, slik som flom, skred, tørke, ekstremnedbør og havnivåstigning.⁷

Med **ansvarsrisiko** menes risikoen for at skadelidte (direkte eller indirekte) ved hendelser som skyldes klimaendringer krever økonomisk erstatning fra kommunene.⁸

⁷ CICERO & KBN (u.å.) s. 4

⁸ CICERO & KBN (u.å.) s. 4

STRATEGIER

- Lillestrøm kommune skal sikre eksisterende infrastruktur mot naturfarer samt forebygge naturskade på ny infrastruktur gjennom god planlegging og byggesaksbehandling.
- Lillestrøm kommune skal ha nødvendig kompetanse på fysisk klimarisiko og ansvarsrisiko samt systemer for å ivareta det kommunale ansvaret.
- Lillestrøm kommune skal tilrettelegge informasjon om fysisk klimarisiko for kommunens innbyggere og næringsdrivende.

VIRKEMIDLER

- Videreutvikle simuleringsmodell for avrenning/regn og vassdrag og bruke analysene i plan- og byggesaksarbeidet.
- Sørge for oppdaterte geodata og karttjenester for bruk i plan- og byggesaksbehandlingen.
- Bevare naturlige flomveier, og eventuelt åpne eksisterende bekkelukkinger.
- Håndheve krav til høy blågrønn faktor i saksbehandling.
- Gjennomføre klimasårbarhetsanalyse for kommunen.
- Sørge for at klimatilpasningsarbeidet er prioritert og at fokuset ligger på forebyggende tiltak fremfor reparasjon, blant annet gjennom strategisk bruk av kommuneplanen.
- Sørge for juridisk utredning av ansvarsrisiko og peke på usikre/sikre ansvarsområder.
- Sørge for økt kompetanse og gode rutiner innen klimatilpasning i organisasjonen og samarbeide med eksterne aktører kontinuerlig gjennom beredskapsarbeidet.
- Sørge for at klimatilpasning blir en integrert del av arbeidet med temaplan for naturmangfold.

4 Gjennomføring av klimaarbeidet

Klimautfordringen kan betraktes som et gjenstridig problem fordi den er så kompleks. Klimautfordringen fordrer at samfunnet omstiller seg, med alt det innebærer av nye praksiser og ny teknologi. Videre fører klimautfordringen til en rekke målkonflikter og motreaksjoner, også i egen organisasjon. En aktuell konflikt i Lillestrøm er for eksempel at fortetting kan bidra til kutt i klimagassutslipp, men samtidig føre til press på sosial og miljømessig bærekraft som bokvalitet, jordvern og biologisk mangfold.

Dette er vanskelig å håndtere i en sammensatt organisasjon som en kommune. Når strategien skal settes ut i livet trengs felles forståelse og det kan være avgjørende med kompetanseheving på noen viktige områder. Trolig vil det være nødvendig med en løpende tilpasning av omstillingsarbeidet og at kommunen etablerer organisasjons- og lederutvikling rettet mot å ta en aktiv rolle i det lokale omstillingsarbeidet. Det vil være behov for økt kompetanse i å arbeide med komplekse og tverrfaglige problemstillinger, og dette bør avspeiles i kommunens arbeid med kompetanseutvikling.

En annen strategisk vurdering er å tilkjenne at kommunen ikke kan få til omstilling alene. Det er gjennom samarbeid at vi kan identifisere hva som er kommunens viktigste bidrag i klimaarbeidet og hvordan vi kan løse det komplekse utfordringen som klimaproblemene er. Lillestrøm er allerede involvert i klimasamarbeid gjennom arenaer som Include, FutureBuilt, byveksttaler og U4SSC. Kommunen må fortsette å bidra inn i gode samarbeidsarenaer som dette, og slik kan vi bli synlige og viktige som en part i klimaomstillingsarbeidet.

STRATEGIER

Lillestrøm kommune skal sørge for effektiv gjennomføring av klimaarbeidet:

- Ved å sikre kompetanse, oppslutning og gjennomslag i egen organisasjon.
- Ved å motivere og engasjere innbyggere og næringsliv til å ta del i det grønne skiftet.
- Ved å finne nye samarbeidsformer med innbyggere, næringsliv, forskning og utdanning.
- Sørge for en rasjonell modell for gjennomføring, rapportering og måling av klimatiltak.

VIRKEMIDLER

- Lage en plan for informasjon og opplæring i organisasjonen for å bidra til at ansatte bevisstgjøres og bidrar til miljø- og klimavennlige valg.
- Sørge for kompetanseheving omkring omstillingsprosesser og hvordan kommunen kan bidra til det grønne skiftet lokalt.
- Klimastrategien legges til grunn for arbeidet med andre kommunale planer. Kommuneplanen, næringsstrategi, strategi for parkering, temaplan for naturmangfold og temaplan for landbruk er viktige eksempler.
- Klimahandlingsplaner innarbeides i klimabudsjettet i den årlige prosessen med årsbudsjett og økonomiplan. Klimabudsjettets potensiale som styringsverktøy utnyttes for å forankre og forenkle arbeidet med klima for kommunens enheter.
- I innspillsprosessene for klimahandlingsplanene kan det også åpnes for å involvere innbyggere og samarbeidspartnere, slik at også tiltak for å redusere innbyggernes klimafotavtrykk kan vurderes.
- Rapportering på klimaarbeidet ved hjelp av indikatorer etter samme modell som det øvrige bærekraftarbeidet i kommunen.
- Delta i forskningsprosjekter og samarbeidsprosjekter med eksterne aktører innen forskning, næringsliv og offentlige virksomheter for gjennomføring av sentrale deler av strategien. Inkludert hvordan kommunen mobiliserer innbyggere og næringsliv i omstilling til lavutslippssamfunnet.
- Lillestrøm kommune skal samarbeide med Klima Viken og delta i andre relevante samarbeidsprosjekter for å legge til rette for at innbyggerne kan leve klimavennlig.
- I handlingsplaner til Klimastrategien skal klimapositiv kommunikasjon til innbyggere prioriteres parallelt med arbeidet med kommunens konkrete klimatiltak der dette er hensiktsmessig.
- Handlingsplaner til Klimastrategien skal peke på hvordan kommunen kan bidra med veiledning og kompetanse på klimatiltak og tilpasninger i hjemmene og i hverdagen.
- I neste revidering av strategi og arbeid med handlingsplaner skal det pekes på hvordan kommunen kan redusere indirekte utslipp gjennom kampanjer og holdningsskapende arbeid.⁹

⁹Vedtaketsteksten er omformulert fra “[...] hvordan vi kan [...]” til “[...] hvordan kommunen kan [...]”.

Referanser

Brekke, S. & Halleraker, J. H. (2021, 3. mai). Delingsøkonomi. Store norske leksikon på snl.no. Hentet 29. september 2021 fra <https://snl.no/delings%C3%B8konomi>

CICERO & KBN. (u.å.). Klima, risiko og bærekraftig utvikling i norske kommuner. <https://klimarisiko.kbn.com/globalassets/media/dokumenter/klimarisiko-i-kommunen.pdf>

Klima- og miljødepartementet. (2020, 12. mai). Hva er sirkulær økonomi? Regjeringen. no. Hentet 29. september 2021 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/forurensning/sirkular-okonomi/hva-er-sirkular-okonomi/id2701032/>

Kortreist kvalitet. (2021). Hva betyr omstilling til et lavutslippssamfunn for kommunesektoren? Kommunen som endringsaktør. Hentet 29. september 2021 fra <https://www.kortreistkvalitet.no/3-lavutslippssamfunnet/3-1-klimautfordringen/>

Lillestrøm kommune. (2020). Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2031. https://www.lillestrom.kommune.no/globalassets/pdf/kultur-miljo-og-samfunn/kommuneplan/kommuneplanens_samfunnsdel.pdf

Miljødirektoratet. (2021, 23. februar). Utslipp av klimagasser i kommuner. Miljødirektoratet. Hentet 8. oktober 2021 fra <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=543&sector=-2>

Lillestrøm
kommune